

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמא.....1
- ב. כופת שאור שיחדה לישיבה בטלה טומאתה ... כשישימש מעשה עץ שימש.....2
- ג. תקרובת עבודת כוכבים של אוכלין.....2
- ד. חלב נבלה בכפרים צריך מחשבה והכשר.....3
- ה. בית שסככו בזרעים טהרו ... כשישימש מעשה עץ שימש.....3
- ו. מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי.....4
- ז. יחור של תאנה שנפשה ומעורה בקליפה ... אם יכול להיות טהור ואם לאו טמא
5
- ח. האבר והבשר המדולדלין באדם טהורים מת האדם הבשר טהור
האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת.....5
- ט. כזית בשר הפורש מאבר מן החי ... מטהרין עצם כשעורה הפורש
מאבר מן החי ... מטהרין.....5
- י. הורח עלד העור והרוטב.....6

דף קכט.

א. טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמא

כבר התבאר לעיל דף עא. עב. שהאשה¹ שמת עוברה בתוך מעיה ופשטה החיה את ידה ונגעה בו החיה טמאה שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד, וטומאת החיה מדבריהם² גזירה שמא תגע בו משיצא לפרוזדור, אבל מן התורה אין מגע בית הסתרים מגע הואיל והוא בתוך המעים הנוגע בו טהור.

¹ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק כה הלכה יב

² משמע דפסק הכא כר' ישמעאל ועיין מעשה רקח שם פרק ב הלכה טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ב. כופת שאור שיחדה לישיבה בטלה טומאתה ... כשימש מעשה עץ שימש

העושה כפה³ מן השאור וייבשה וייחדה לישיבה הרי בטלה מתורת אוכל⁴, ומתטמא במדרס שהרי משמשת תשמישי העץ⁵.

ג. תקרובת עבודת כוכבים של אוכלין

כבר התבאר במסכת ע"ז דף נב. שתקרובת ע"ז⁶ מטמאה במגע ובמשא כנבילה⁷, ושיעורה בכזית, כל דבר שמקריבין לה בין בשר בין שאר אוכלים ומשקין הכל כנבילה שהכתוב קראן זבחי מתים, ואף על פי שאין תקרובת ע"ז של אוכלין בטלין לעולם, להתירה בהנאה, אם בטלה הרי זו ספק⁸

³ רמב"ם הלכות כלים פרק כה הלכה יב

⁴ דאע"ג דאוכלין אין מקבלין טומאה חמורה דאין נעשין אב הטומאה לעולם מפני שאין להם טהרה במקוה, מ"מ כשביטלם מתורת אוכלין נעשו כעץ בעלמא ונעשים אב הטומאה, כגון כופת שאור שיחדה לישיבה וישב הוב עליה מטמא מדרס דנעשים כעצים בעלמא ובטל שם אוכלין מעליהן. והטומאה הוי דאורייתא מפני שלגמרי בטל ממנה שם אוכלין. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסב סעיף יח

⁵ אך תמיה לי מפסקיו של רבינו דהך ברייתא הובאה בפסחים דף מ"ה ותנא קמא פליג עליה וסבירא ליה דלא בטלה אלא אם כן טח פניה בטיט כדברי רבי יצחק בר אשי אמר רב שם וכן פסק רבינו פ"ב דחמץ ומצה הל' ט"ו נמצאו פסקי רבינו סתרי אהרדי ואם נאמר דפסק כת"ק ולא פליג אלא לענין חמץ מפני שראוי לחמץ בה עיסות אחרות אבל לענין טומאה מודה הוא דביחוד וביטול סני א"כ תקשי לאביי דאמר התם בחולין הרי אמרו כיפת שאור שיחדה לישיבה בטלה ולשון זה הם דברי ר' שמעון בן אלעזר התם בפסחים אם לא שנאמר דלעולם כת"ק הוא ונקט לשון זה לענין הדין. מעשה רקח שם

⁶ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ו הלכה ז

⁷ וחמור מעכו"ם עצמה לא מיבעיא בהקרבן בהמה דהוי נבלה ממש אלא אפילו שאר תקרובות, מ"מ הא סוף סוף הכתוב קראן זבחי מתים ובהכרח שהן כנבלה עכ"פ, ונהי דלאיסור הוא ולא לטומאה מ"מ הא עשאן זבחי מתים וממילא דהן כנבלה. ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קלד סעיף יז

⁸ קשה דבהל' ד' גבי נתפרקה ע"ז פסק רבינו לקולא להדיא ומאי שנא דבההיא פסק לקולא ובהא כתב דה"ז ספק וכבר נתעורר בזה המל"מ ז"ל עיין עליו. אך לענ"ד נראה דלא ראי זה כראי זה ולכך רבינו חילק ביניהם דכבר ידוע דתקרובת ע"ז אין לה ביטול עולמית וכמ"ש רבינו פ"ח דע"א הל' ט' עיין שם ומכאן נסתפק רבי יוחנן כיון דאיסורי לא בטיל טומאה נמי לא בטיל טומאה דאורייתא לא בטיל טומאה דרבנן בטיל ע"כ וכיון דאכתי אית איסור דאורייתא לכך נטה רבינו להחמיר וכתב ה"ז ספק, ובהכי ניהא נמי לאידך בעיא דרב המנונא בע"ז דף נ"ב ריתך כלי של ע"ז וחזר ועשאו כלי וקמבעיא ליה אי חזרה לטומאה ראשונה דאם היא דאורייתא הדרה אבל מדרבנן לא הדרה או דלמא משום חומרא דע"ז וכו' הרי דגם בהא איכא ליתא דאורייתא ולכך פסק רבינו פ"ב דכלים הל' ט' דה"ז ספק ולהורות לנו שאין הטעם משום חומרא דע"ז אלא משום ליתא דאורייתא כאמור כתב שם טומאה מדברי סופרים כגון עכו"ם וכיוצא וכו' והן הן הדברים האמורים אמיתיים לענ"ד מעשה רקח שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לטומאה⁹, אבל כלי שהוא תקרובת ע"ז שביטלו טהור, וכן ע"ז ומשמשיה שביטלו, טהורין.

ד. חלב נבלה בכפרים צריך מחשבה והכשר

כבר התבאר לעיל דף קכח: שחלב בהמה¹⁰ טהור שחוטא בכפרים אם חשבו לאכילה מטמא ולענין הכשר, אף על פי שהוכשר בשחיטה צריך הכשר שני אחר המחשבה¹¹.

ה. בית שסככו בזרעים טהרו ... כששימש מעשה עץ שימש

בית שסככו¹² בזרעים בטלן הואיל ומשמשינן תשמיש עץ הרי הן כעץ ואם נטמא הבית נטמאו עמו טומאה חמורה

⁹ דלכאורה הטומאה תלוי בהאיסור, שאם נסתלק האיסור ממילא שנסתלקה הטומאה, כגון אליל שביטלה וכן משמשיה שביטלן ומותרין ממילא ג"כ שגם הם טהורים כמובן, ולפי"ז להיפך כל שלא מהני ביטול לאיסור לא נסתלקה הטומאה, ולפי"ז בתקרובת יש הפרש בין תקרובת אוכלין שאין להן ביטול לאיסור, ממילא דלא נסתלקה הטומאה ובין תקרובת כלים שיש להן ביטול לאיסור ונסתלקה מהם הטומאה. ומ"מ נשאר הש"ס [נ"ב ב] בספק בתקרובת אוכלין דאולי אף על גב דלאיסור לא בטיל זהו מפני דהאיסור הוא מן התורה אבל בטומאה דרבנן אפשר דבטיל ע"ש. ובה נתבאר דברי הרמב"ם, ופשוט הוא דאפילו טבילה א"צ אותן שנתבטלו ונטהרו מטומאתן וכדפירש"י שם דמקוה ידידה היינו ביטול ע"ש, דאל"כ לא שייך שאלה באוכלין שהרי אין להן טהרה במקוה. ערוך השולחן העתיד שם סעיף יח

¹⁰ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ג הלכה ג

¹¹ זה ודאי שהכשר קודם המחשבה אינו מועיל ואם הוא מהמושכלים הראשונים דמכל אוכל אשר יבוא עליו מים כתיב וקודם שנחשב אוכל מה יועיל הכשר ואין דבר זה צריך ראיה. ליתר שאת אביא ראיה מדברי רמב"ם שם במקומו פ"ג מט"א הל' ג' כתב וחלב בהמה טהורה שחוטא בכפרים אף על פי שהוכשר בשחיטה צריך הכשר שני אחר המחשבה עכ"ל. ובודאי הטעם לפי שהכשר קודם המחשבה אינו מועיל לו. וכן מפורש עוד שם עולשין שליטמן לבהמה והדיחן ונמלך עליהם לאדם צריכין הכשר שני אחר המחשבה וכ"ז מפורש בפ' העור והרומב דף קכ"ח ע"א אמר ר"פ בהכשר קודם המחשבה קמפלגי וכו' וחזר ר' עקיבא להיות שונה כר"י ואפילו ר"ע קודם שחזר בו נלע"ד דדוקא בחלב ס"ל שהוכשר קודם המחשבה לפי שחלב אף שבכפרים צריך מחשבה הרי בכרכים מן הסתם הוא נחשב אוכל ולכן ס"ל דעכ"פ אפילו בכפרים מועיל הכשר קודם מחשבה וכן בעולשים דלענ"ד בעולשי גינה מיירי דמן הסתם הם לאדם ולכן קאמר שלקטן לבהמה מכלל דסתמן לאדם ולכן זה הוא דומה לחלב בכפרים ומייתי ר' יהודה ראיה ממנו. שו"ת נודע ביהודה מהדורא

תניינא – יורה דעה סימן קח

¹² רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק יד הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך אם¹³ סיכך ביתו בשבולים ובהם הזרעים כיון שעשה מהם סכך ביטל הזרעים ונעשה אהל חשוב, ואם פרחו צרעת באותו בית הרי כל הבית כתליו ואהל שלו לטמא אדם וכלים¹⁴.

והכלל הוא שכל מיני אוכלין כשהשתמש מהם לבניין או לישיבה בטל מהם שם אוכלין, ותורת עצים עליהם.

ו. מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי

כבר התבאר לעיל דף עג: עד. שאבר או בשר¹⁵ המדולדלים, דהיינו שנעקר ממקומו לגמרי ומחובר קצת, אם יכול לחזור ולחיות אם נשחטה הבהמה מותר. ואם מתה הבהמה אינו לוקה עליו משום אבר מן החי אלא משום נבילה.

אבל אם אינו יכול לחזור ולחיות, אם מתה הבהמה¹⁶ מיתה עושה ניפול דהיינו דהוה ליה כאילו נפל מחיים לפיכך לוקין עליו משום אבר מן החי, ואם נשחטה הבהמה י"א¹⁷ שהאבר אסור מדרבנן משום מצות פרוש דרומה לאבר מן החי. אבל מן התורה מותר דאין שחיטה עושה ניפול רצה לומר שנאמר דהוי כאילו כבר נפל מחיים זה לא אמרינן ואם כן השחיטה מטהר אותו אבר אלא מדרבנן אסור. וי"א¹⁸ דאסור מן התורה אלא דאין בו מלקות וראוי להחמיר בדבריו ולענין ספק אזלינן לחומרא לדעה זו.

דף קכט:

¹³ כס"מ שם

¹⁴ וגם אם עליהן נראה הנגע טמא, אך כפי הנראה אין נגע בגג רק בקירות הבית. וכן נראה עיקר שהרי מיעטו במשנה ות"כ כל שאינו קיר בית כמו שיתבאר כ"ש שנתמעט מקיר ולא גג. ועוד דהא בעינן במקום הנגע אבנים ועצים ועפר. ערוך השולחן העתיר הלכות נגעים סימן קג סעיף יד

¹⁵ שו"ע ונו"כ סב ג

¹⁶ חכמ"א כלל ל"ז סעי' ה'

¹⁷ ב"י בשם הרשב"א ושאר פוסקים

¹⁸ רמב"ם מאב"א פרק ה הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ז. יחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה ... אם יכול לחיות

טהור ואם לאו טמא

כבר התבאר לעיל דף קבח: שייחור של¹⁹ תאנה שנפשח ומעורה בקליפה שאינו יכול לחיות ממנה, כל האוכלין שבו מתממאין שכבר תלוש הוא.

ח. האבר והבשר המדולדלין באדם טהורים מת האדם הבשר

טהור האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום

אבר מן המת

האבר והבשר²⁰ המדולדלים באדם אף על פי שאין יכולין לחזור ולחיות טהורים²¹.

מת האדם הרי הבשר טהור²², והאבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו מטמא משום אבר מן המת.

ט. כזית בשר הפורש מאבר מן החי ... מטהרין עצם כשעורה

הפורש מאבר מן החי ... מטהרין

¹⁹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה ב

²⁰ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ב הלכה ו

²¹ ופירש"י משום דכי ימות כתיב ומשמע לרבינו דאפילו באינם יכולים לחזור ולחיות מיירי דאי יכולים לחזור ולחיות פשיטא. כס"מ שם

²² ואין לשאול דכיון דבעודם מחוברים חשבנום כגוף האדם א"כ אחר שמת נחשבם ג"כ כפירשו מגוף מת, דאין זו שאלה דכך גזרה תורה דמיתה עושה ניפול, כלומר דהמיתה עושה כמו שנפלו מהגוף קודם המיתה ולמדנו זה מקרא דכתיב: וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא והך במותם מיותר דאי למעוטי מחיים הא כל הפרשה מיירי במת, בדכתיב: מנבלתם, אלא דאתי למעוטי דמיתה עושה ניפול [שם ע"ד א], דהמיתה מפלת אותו ואינו כפורש מן המת אלא כפורש מן החי. וה"פ: כל אשר יפול מהם במותם, על ידי מיתה הוה נפילה [רש"י שם] ולא כמיתה, ואף על גב דקרא בשרצים כתיב מ"מ הסברא אחת היא. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת מת סימן ו סעיף ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מה בין אבר²³ מן החי לאבר מן המת, אבר מן החי בשר הפורש ממנו ועצם הפורש ממנו טהורים, ואבר מן המת בשר הפורש ממנו ועצם הפורש ממנו כמפורשים מן המת השלם ומטמאין בשיעורן.

הדרן עלך העור והרוטב

²³ רמב"ם שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

